

2022-08-01

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar (U2022/00477)

Centrala studiestödsnämndens redovisning av regeringsuppdrag om att ta fram en ny modell för beräkning av räntan på studielån

Saco har beretts möjlighet att yttra sig över Centrala studiestödsnämndens redovisning av regeringsuppdrag om att ta fram en ny modell för beräkning av räntan på studielån.

Saco har sedan förändringen aviserades av regeringen hösten 2021 återkommande markerat att vi motsätter oss den höjning av studielånsräntan som de nya beräkningsmodellerna syftar till. Förslaget minskar lönsamheten och incitamenten för högre studier samt riskerar att öka snedrekryteringen. **Saco avstyrker därför förslaget och avstår från att ta ställning till de ingående modellerna.**

Sverige är ett av de länder inom OECD där det lönar sig sämst med högre utbildning. Sacos senaste livslönestudie visar också att ungefär en tredjedel av de undersökta utbildningarna är direkt olönsamma ur ett privatekonomiskt perspektiv. Att höja studielånsräntan i stället för att, som riksdagen tidigare beslutat, finansiera kreditförlusterna via anslag försämrar lönsamheten ytterligare. Förslaget om förändring av kreditförlusternas finansiering kommer också vid en tidpunkt där inflation och stigande räntor redan ökar levnadsomkostnaderna och sätter ett tryck uppåt på studielånsräntan. Den föreslagna förändringen kommer att öka kostnaderna ytterligare för de som har studielån.

Förslaget riskerar också att höja trösklarna till högre utbildning och öka snedrekryteringen. Studenter med utländsk bakgrund eller föräldrar med svagare utbildningsbakgrund samt yngre och äldre studenter har en lägre lånebenägenhet. Förslaget kan få särskilt negativa effekter för grupper som redan i dag är mindre benägna att söka sig till högre utbildning vilket skulle förstärka den sociala snedrekryteringen.

Det är också ytterst förvånande att regeringen ger CSN ett uppdrag som inte är förenligt med innebörden av de grundläggande principerna för statlig utlåning som slås fast i budgetlagen, något som också påpekas i den skrivelse från ESV och Riksgälden som bifogades remissen. De lyfter bland

annat att förslaget innebär en problematisk retroaktivitet där nuvarande och framtida låntagare ska finansiera kostnader som tidigare låntagare gett upphov till. De lyfter också att de låntagare som får betala de föreslagna nya räntorna kommer att få betala en högre ränta än vad som var känt när deras lån togs. Saco instämmer i deras kritik.

Förslaget innebär också att personer som sköter sig och betalar tillbaka sina lån ska betala för dem som inte betalar tillbaka. Ett av motiven till statliga studielån är att utbildningen gynnar hela samhället. Därför är det också rimligt att samhället gemensamt delar på kostnaderna för de som inte betalar tillbaka.

Regeringen har motiverat förändringen av kreditförlusternas finansiering med att det är en del av finansieringen av det nya omställningsstudiestödet som gör det möjligt för yrkesverksamma att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Saco är mycket positiva till omställningsstudiestödets införande men motsätter sig regeringens val av finansiering. Regeringen ställer med denna finansiering grupper av studenter mot varandra vilket är synnerligen olyckligt. De skickar också en tydligt negativ signal om värdet av högre utbildning tidigt i livet.

Saco hänvisar också till bifogat svar från Saco studentråd och till det svar som Sacoförbundet Akavia skickat in direkt till departementet.

Med vänlig hälsning
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Linda Simonsen
Utredare